СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXXI. | Число 183. | Джерзи Ситі, Н. Дж., Второк, 7. серпня, 1923. | VOL. XXXI. | No. 183. | Jersey City, N. J., Tuesday, August 7, 1923. | THREE CENTS

ПРОГОЛОШЕНО ДЕНЬ ЖАЛОБИ ПО ГАРДИНГУ

ВАШИНГТОН, 4. серпня. — Президент Кулидж видав свій перший публичний акт. Є ним проклямація до американського народа, в котрій він установляє найблизшу пятницю, 10-го серпня, днем жалоби по померлім президенті Гардингу.

Президент Кулидж просить, щоби в сей день, коли будуть хоронити в землі тлінні останки Гардинга, все населенне по можности здержалося від праці.

ВАЖНІ ПОЛІТИЧНІ НАРАДИ

ВАШИНГТОН, 4. серпня. — Президент Кулидж відбув ряд важних конференцій з провідниками уряду Гардинга та з провідниками републиканської партії.

Предметом нарад певно було питанне дальшої політики уряду. Про перебіг нарад та їх вислід подано до публичного відома лишень тільки, що новий президент задержить далі кабінет президента Гардинга, на котрого чолі стоїть секретар стейту Гюз.

Покищо що найменче політика уряду не буде змінена, як се видко з приказу президента вести заграничну політику по дотеперішній лінії.

З НЮДЖЕРСЬКОГО ТРАМВАЄВОГО СТРАЙКУ

ТРЕНТОН, 4. серпня. — Навлідком страйку трамваєвих (стріткаpових) робітників в перевозі населення на літні купелеві місця з нагоди свята панувало величезне замішанне.

В страйковій ситуації нема зміни. Страйкарі держаться далі. Ходять чутки, що богато страйкарів покинуло вже роботу при трамваях та понанималося до других підприємств.

НЕДОЛЯ ІМІҐРАНТІВ

НЮ ЙОРК, 4. серпня. — На основі рішення іміґраційного уряду відослано нині назад до Европи 34 фінських горожан, які отсе вже в друге приїхали до Злучених Держав і в друге застали квоту зі свого краю переповнену. Декотрих з них відослано просто за те, що вони не послухали приказу американських консулярних урядників при своїм першім виїзді.

СОЦІЯЛІСТИ РЕОРҐАНІЗУЮТЬСЯ

НЮ ЙОРК, 4. серпня. — Вчора почалася тут конференція соціялістичної партії Великого Ню Йорку, яка має на ціли зреорґанізувати партію та зробити її знова здібною до боротьби.

Конференція хоче придумати способи для недопущення невідповідних бесідників виступати іменем соціялістичної партії та хоче усунути всіх недійальних секретарів.

ПРИГОТОВАННЯ ДО СТРАЙКУ?

ВАШИНГТОН, 4. серпня. — Товариство Вуглевих Підприємців установило спеціяльний комітет, який має порозумітися зі зарядами зелізниць в справі перевозу зелізницями збільшеної маси добуваного мягкого вугля.

ПІДВИШКА РОБІТНИЧОЇ ЗАПЛАТИ В БУДІВЛЯНІМ ПРОМИСЛІ

НЮ ЙОРК, 4. серпня. — Заключені недавно контракти межи робітничими юніями та будівляними підприємцями не можуть задержати дальшого зросту робітничої заплати в сьому промислі; так ваппярські робітники („пластерери"), що згодилися побирати 12 долярів в день, вже тепер побирають по 14 долярів в день і більше, з подвійною заплатою за неділю та свято. Декотрі з них побирають по 119 долярів в тиждень.

ВИДАВ МІЛІОНИ В ПАМЯТЬ СВОЄЇ ЖЕНИ

НЮ ЙОРК, 4. серпня. — Фундація імени Лаври Спелмен Рокефелер, котру оснував відомий американський міліярдер та нафтовий магнат Джан Д. Рокефелер, в 1918. році в память своєї жени, видала публичний звіт зі своєї діяльности, з якого виходить, що фундація зужила від свого заложення суму 9 міліонів долярів. Фундації вживано на поборюванне голоду та недуг по всему світу, головно в Росії та Китаю.

АМЕРИКАНСЬКИЙ МІЛІОНЕР ЗА ПРИВЕРНЕННЄМ ТОРГОВЛІ З РОСІЄЮ

НЮ ЙОРК, 5. серпня. — Американський нафтовий міліонер Джан Синклер, котрий вернув недавно з пятимісячної подорожи по Европі, подав до часописий вислід своїх спостережень, заявляючися в них за привернением торговлі з Росією.

Синклер підносить теж потребу скликання всесвітної монетарної конференції для привернення правильного курсу монет.

КАНАДА ХОЧЕ ІМІҐРАНТІВ З ДАНІЇ

ОТТАВА, 5. серпня. — Данський уряд вислав до Канади свого спеціяльного розсідника, який має приглянутися місцевим відносинам, щоби переконатися, на скільки Канада надається для масової кольонізації іміґрантами з Данії, як се пропонував канадійський уряд.

МАЛО НЕ ЗЕЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА ЧЕРЕЗ АВТОМОБІЛЬ

КЕЙП МЕЙ, Ню Джерзі, 4. серпня. — Коло міста Берлі, Ню Джерзі, що лежить 9 миль звідси, наїхав особовий поїзд Пенсилвенійської зелізниці на переїзджаючий через зелізничі тори автомобіль та вбив їдучих в ньому 5 осіб. Тіла двох ділей схопив приклад льокомотиви до довження звірят та поніс їх зі собою. Троє других осіб сила розгону поїзду відкинула на яких 50 стіп від тору.

ЗЛОМИВ СОБІ КАРК В КУПАННЮ

В суботу сполудня втопився нехотячи в морській купелі коло Брайтен Біч, на Лонг Айленд, Ню Йорк, якийсь невідомий мущина, кинувшися нурка в плитку воду. Нещасний вдарився головою до дна та зломив собі карк.

НЕМА ЧИМ ХВАЛИТИСЯ.

НЮ ЙОРК, 3. серпня. — З Росії вернув сюди Гарі Ф. Синклер, міліонер-нафтяр, про котрого кажуть, що він дістав від большевицьких комісарів в Москві великі концеції на експльоатацію в татарській републиці Азербайджані, занятій оружною силою Москви.

Синклер, однак, при висіданю з корабля не хотів нічого говорити про свої здобутки в Москві.

ДАЄ КРОВ НА ВРАТОВАННЄ СВОГО ТОВАРИША.

Коли лікарі заявили, що для вратовання життя генералови Лі Кристмесови, що II місяців хорував на тропікальну февру, треба перелляти кров з другого чоловіка, товариш хорого, котрий бився з ним в неодній революції в ріжних південно-американських краях, зараз зголосив свою готовість послужити довголітному товаришови.

Після операції старий вояк відповів на запити лікарів: „Певно, що чуюсь добре. Най то біда візьме!"

СТРІЛЯНИНА ЧЕРЕЗ ГОРІВКУ.

Коло дому Івана Самойловича в Виндсор Локс, Конектикат прийшло оногді до справдішньої битви межи прогибіційними урядниками та властителем дому. Урядники кажуть, що в його є фабрика горівки, і коли підійшли до дому, щоби арештувати Самойловича, сей отверив да них огонь з подвійної рушниці, на що урядники відповіли собі стріляниною. Вийшла справдішна битва, в котрій кулі свистали як в бою. Одна з куль попала Самойловича в ногу. Поліція відставила жену до шпиталю, а мужа та його сина до вязниці. Сина мали піймати з курячою стрільбою в руках.

ФРАНЦУСЬКІ КАПІТАЛИ В РОСІЇ.

Голова французької торговельної делеґації, яка прибула до Москви, Дювергіє заявив московським журналістам: „ми маємо проекти договору про експорт ліса і збіжа. Але найбільше нас інтересує питання про нафтові концесії. Наше завдання є примусити французький уряд визнати совєтський уряд. Член делеґації Л. Ґед і інжінер Нібо ідуть до Баку для ознайомлення зі становищем нафтових промислів.

ПОДРУЖНА ПЛУТАНИНА.

Французький суд в Парижі попав на слід найбільшої подружної запутанини, яка колинебудь була предметом судового процесу.

Одна „пані С." віддалася в Англії в 1904 році за англійського „полквиника Г.", а в 1914. році вийшла знова за Француза в 1919. році у Франції. за „пана А." Пан А. оженився і тоді його перша жена почала перед французьким судом процес о розвід. Пан А. оборонявся тим, що його друга жена не є його законною женою, бо вона все є замужем за полковником Г.

На се позовничка, пані С. відповіла перед судом, що полковник Г. в час свого шлюбу з нею в 1904. році вже і ще був жонатий, а тому його подруге з панею С. не було законним, а наслідком того подруже пані С. з паном А. було законним.

На се знов відповів пан А., що його подруже з панею С. є неважне, бо вона представлялася йому за вдову, а вона тимчасом була в той час незаконною женою полквиника Г. Коли однак суд признав подруже неважним через обман і позовничка передала справу вищому судови, сей прийшов до переконання, що після англійського права пані С. ніколи не була замужем за полковником Г. і дав позовниці розвід.

Тепер знов пізваний вніс відклик до касаційного суду. Хоча сей недавно потвердив вирок апеляційного суду та признав позовниці розвід, мимо сього судді підозрівають, що справа ще вповні не покінчена та що можливо вийдуть на верх ще якісь другі факти, які треба буде розбирати судово.

СМЕРТЬ КЛЯРИ ЦЕТКІН.

З Берліна доносять, що Кляра Цеткін, відома комуністка яка ще недавно брала участь у комуністичному зізді в Москві, померла.

ПЕРЕСАДИВ В САКРАМЕНТАХ.

До стейтового суду в Ню Йорку відставлено якогось 50-літнього Петра Гофмана, проти котрого поліційні шпиги зложили зізнання, що він не женився до 50-го року життя, а потім оженився аж з двома женщинами.

Викрила цілу справу друга жінка. Вона має літ 28. і взяла з Гофманом шлюб в суді дня 21. червня. „Молодята" жили щасливо, поки одного гарного дня в їх мешканню не зявилася друга жінка, котра заявила, що вона є правдива Гофманова, бо вона побралася з Гофманом ще дня 9. квітня. Правдива Гофманова порадила неправдивій забратися з хати. Неправдива послухала ради і зібралася, але донесла про все поліції.

НАСЕЛЕННЯ ЦІЛОГО СВІТА.

Населення цілого світа сильно множиться. Згідно з останнім переписом, жие на світі 1 міліярд 800 міліонів людей. З них більше як половина припадає на Азію. Але населення Азії не множиться так, як у Америці й Австралії. Азія має 900, Европа 500, Америка 220, Африка 150 і південна Авсралія 7 міліонів мешканців. Племінні відношіння вельми цікаве. Велика Британія має з поміж 447 міліонів свого населення лише 65 міліонів білих, Франція має з своїми новими окраїнами 400,000 людей менше, як їх мала перед війною без цих здобутих окраїн.

ЛЯЦЬКІ НАГЛІ СУДИ В ГАЛИЧИНІ.

В польськім „Дзеннику Устав" надруковано розпорядок ради міністрів про продовження в Галичині наглих судів (сондув дорасьних) до кінця 1923 року. За деякі проступки істнують наглі суди і в цілій Польщі.

АРЕШТУВАЛИ СТУДЕНТА ЗА КИДАННЄ БОМБИ

ДІСЕЛЬДОРФ, 5. серпня. — Французькі військові урядники арештували за киненне бомби на французьких вояків німецького студента Рабта. Арештований перечить обжалованне, але Французи кажуть, що в них є на се німецькі свідки.

Військова команда покарала за киненне бомби ціле місто ріжними обмеженнями.

КИТАЙЦІ ВІДБИРАЮТЬ МАНДЖУРСЬКІ ЗЕМЛІ, ЯКІ БУЛИ ДАЛИ РОСІЇ

ХАРБІН, Китай, 1. серпня. — Диктатор трох манджурських провінцій, генерал Чанг Тсо Лін приказав китайській владі скасувати земельний департамент Китайської Східної Зелізниці і перенята всі краї, які віддано Росії на основі давних договорів.

Сі розпорядки виконано нині.

ПУАНКАРЕ ЗАПРОШУЄ БОЛДВИНА НА ПЕРЕГОВОРИ

ПАРИЖ, 4. серпня. — Французький премєр Пуанкаре запросив англійського премєра Болдвина на переговори в справі репарацій (воєнних відшкодовань).

ФРАНЦІЯ ПРИГОТОВЛЯЄСЬ ДО ЗАНЯТТЯ РУРСЬКИХ КОПАЛЕНЬ І ФАБРИК

ПАРИЖ, 4. серпня. — Рівночасно французький уряд видав приказ військовій окупаційній владі приготовитися до окупації всіх копалень та фабрик в Рурщині на случай, якби німецькі властителі не захотіли вести в них роботи.

НІМЕЦЬКІ СОЦІЯЛІСТИ РОБЛЯТЬ НАТИСК НА НІМЕЦЬКОГО ПРЕМЄРА

БЕРЛІН, 4. серпня. — Конференція німецької соціялістичної партії рішила завізвати німецького державного канцлера Куна до зроблення реальних кроків в справі вирішення рурського питання, складаючи вину за дотеперішну невдачу на його недіяльність.

КИНЕНО ГРАНАТ НА ФРАНЦУЗЬКИХ ВОЯКІВ

ДІСЕЛЬДОРФ, 4. серпня. — На французьких жовнірів, проходячих віддїлом через Площу Корнелія, одну з найбільше натовпних місць в городі, кинув хтось ручний гранат. Вибух поранив двох вояків та одну німецьку жінку та дитину.

ПРИГОТОВАННЯ ДО ПРОЛЄТАРСЬКО-СЕЛЯНСЬКОГО БРАТАННЯ?

ДУЇСБУРГ, 4. серпня. — Громада робітників зі села Гутенгайм, узброєних палицями, напала на поблизькі селянські поля, накопала там бараболі до схочу і забрала її домів, лишаючи на поли половину тої ціни, яку селяни жадають в торговлі.

ПАПСЬКІ ПОГЛЯДИ ЩОДО РОЗВЯЗКИ ПИТАННЯ РЕПАРАЦІЇ

РИМ, 5. серпня. — З приводу смерти американського президента Гардинга пишуть католицькі газети, що зараз по обняттю уряду Гардинг вислав був до Риму свого представника, сенатора Меккормика, щоби розвідатися про погляди папи про способи повоєнної відбудови світа. Папська столиця мала була заявитися за пляном зібрання всіх держав-довжників в одного довжника та всіх вірителів-держав в одного вірителя. Малося се зробити в той спосіб, що Америка малаби заплатити всі воєнні довги, а Німеччина мала стати одиноким довжником Америки.

НІМЕЦЬКІ ЖІНКИ БЕРУТЬСЯ ДО НАУКИ

БЕРЛІН, 5. серпня. — Німецькі газети розписуються широко про велике число німецьких женщин на німецьких університетах та других висших школах, а передовсім про те, що женщини почали студіювати політичні та економічні науки.

В звязку з тим газети вказують на факт, що в німецьких законодатних тілах уже засідає тепер 477 жінок. На думку газет, женщини думають занимати політичні становища.

ПРОТИ ПОГРОЗ БОЛЬШЕВИКІВ

НОВМ, Аляска, 5. серпня. — Нині виїхав звідси на ратунок Алана Крофорда, находячогося на острові Врангеля, що лежить на північ від Сибіру, Гарольд Нойс. Виправа складається з капітана, двох моряків, двох машиністів та кухаря. Виїхала вона на сильній моторовій лодці.

Виправа замітна тим, що Нойс нею виступає проти большевицького уряду, котрий загрозив, що заарештує кождого, хто поважиться визваляти Крофорда.

ЗАЛІЗНИЧИЙ СТРАЙК НА УГОРЩИНІ

БУДАПЕШТ, 4. серпня. — Машиністи угорських державних зелізниць вийшли на страйк, бо уряд відкинув їх домагання підвисшити їм робітничу заплату.

Щоби зломити страйк, уряд проголосив виїмковий стан по цілій Угорщині, розвязав робітничі зелізничі юнії та став арештувати страйкових провідників.

СПОДІЮТЬСЯ СКОРОГО ПІДПИСАННЯ ТУРЕЦЬКОГО ДОГОВОРУ

ЛОЗАНА, 5. серпня. — Турки та Американці мали вже дійти до повної згоди, і турецько-американський договір буде відай підписаний завтра.

БЕНЕШ ЗАПОВІДАЄ СКОРЕ ПОЛАГОДЖЕННЄ РУРСЬКОГО ПИТАННЯ

ПРАГА, 5. серпня. — Чехословацький премєр Бенеш заявив на основі своєї недавної конференції з французьким урядом, що рурське питанне буде незадовго полагоджене наслідком пропозиції зі сторони Німеччини.

ЛЕНІН ЩЕ СЛАБУЄ

МОСКВА, 5. серпня. — Др. Семашко, большевицький комісар публичного здоровля, говорив на „конґресі українських совєтів" в Харкові, що стан здоровля Леніна від часу його побуту на селі поправляється, але мимо сього він все слабий на розслабленне нервів та не може говорити. Його здоровлє виключає заслонотанне серед комуністів.

ПОЛЬЩА ЖЕБРАЄ ПОЗИЧКИ?

ВАРШАВА, 5. серпня. — Тут відбуваються наради межи польськими міністрами Вітосом та Сейдом а представником американської банкирської фірми Дж. П. Морґена Енд Ко., Стовсбері.

Предметом конференції має бути уділенне Польщі позички, якої Польща дуже потребує через свою фінансову руїну.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893,
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays,
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.50	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Гол. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПОЛІТИЧНЕ ЗНАЧІННЄ СМЕРТИ ГАРДИНҐА.

З тисячів телеграм та відзивів про помершого американського президента Ворена Гардинґа виходить безсумнівний факт, що головною річчю, за яку Покійного будуть памятати його сучасники, є передусім його особисті прикмети. Кожда просто депеша споминає якусь захоплюючу властивість його природи: одні його приязність, другі негордивість, треті спочутливість, і так далі без кінця.

Вдаєтьси, спершу, що серед сих похвал його особистих прикмет забудеться його політичні заслуги. А прецінь його роля в історії Злучених Держав, а посередно цілого світа, теж заслугує на увагу. Правда, доля перервала його життя в хвилі, коли зазначена робота була ще не викінчена, та се не повинно уменчати признання.

Щоби побачити якслід історичне значіннє президентури Гардинґа, яка покінчилася передчасною траґічною його смертю, вистарчить лиш прирівняти час його вибору з часом його смерти. Вибори президента Гардинґа йшли серед страшної реакції проти програми всякого вмішування Злучених Держав в справи світа. Поразка красноріччивого Вилсона в Парижі, поступаюча зараз по добуттю побіди для аліянтів, подоптаннє аліянтами ідеалів, котрі Американці признали своїми, наповнило Америку такою відразою до всесвітної політики, що вони дали Вилсоновим противникам небувалу в американській політичній історії більшість 7 міліонів голосів.

Однак, уряд, винесений на гору на филі народного обурення на Вилсона й аліянтську дипльоматію, бачив, що вести політику американської републики після несвідомих засад американської публичної опінії річ неможлива. Без порозуміння з другими державами неможливо зменчити видатки на американську фльоту, неможливо піднести народного господарства Злучених Держав та вивести його з повоєнного застою. Прийшлось новому президентови працювати серед тяжких обставин, бо немовби проти волі своїх власних прихильників, висловленої недвозначно при президіяльнім голосованню.

Президент Гардинґ поступив дуже зручно. Щоби показати Американцям практично, що навіть внутрішний поступ Злучених Держав немислимий без порозуміння Злучених Держав з другими державами, скликав він до Вашінґтону межинародну конференцію для зменчення видатків на морські зорудження. Перший доспіх конференції причинився богато до злагодження завзяття проти вмішування в світові справи.

Прийшлось тепер Гардинґови зробити другий крок: заявитися явно й славно за приступленнєм на спілку з другими державами світа до полагодження питань мира. Франція, розуміючи до чого зміряє уряд Гардинґа, підставляла ногу вашінґтонській конференції, щоби новою компромітацією уряду знова відкинути американському народови охоту до межидержавної політики та лишити надалі Францію одинокою диктаторкою світової політики. Не дивлячися на упередження великої частини американської суспільности проти вмішання в світові справи, Гардинґ відважно заявив своє становище: Злучені Держави у власнім інтересі мусять покинути політику відрубности та мусять приступити до якогось межидержавного тіла, що має на цїли полагоджувати межидержавні непорозуміння мирною дорогою, через переговори, дискусію, угоди. Гардинґ порадив приступити до межидержавного суду, основаного при Лізі Народів. З огляду на те, що на думку богато Американців приступленнє до сього суду значилоби зречися по части повної самостійности, американський уряд мавби при своїм приступленню до суду поробити відповідні застереження.

Коли навіть проти сьої програми піднеслася зорґанізована пропаґанда, Гардинґ виїхав в довшу аґітаційну подорож по Злучених Державах, щоби словом переконати своїх співгорожан про слушність своїх поглядів. Зібрати плоди праці своеї йому не судилося; зате праця була посередною причиною його смерти. Мимо сього його праця не пропаде. Хоча недокінчена вона лишиться на будуче як сущний вклад в направу американської заграничної політики. За се й історія затямить імя Гардинґа.

З ОБЄДНАННЯ.

ПРИГАДКА ВП. КОЛЄКТОРАМ.

З поодиноких громад приходять листи до канцелярії Обєднання із запитами, чому не проголошуеться їх збірок на Рідну Школу або виказів народного податку. Через те, що з тих громад, про які запитують, досі не прислано ще жадних збірок до Обєднання, звертаємось до всіх Шановних Колекторів з прошеннєм прислати негайно до Канцелярії всі листи і колєкти для негайного проголошення. Задержуваннє гроший у себе дома стягає лиш непотрібні підозріння й очернення, а тим здержує дальшу народню роботу.

В писмах виразно зазначувати, на який фонд гроші призначені.

Обєднаннє Укр. Орґанізацій в Америці.
OBYEDNANNYE, Room 608, 136 So. 4th St., PHILADELPHIA, PA.

ІДИЛІЯ НА ЛЕМКІВЩИНІ.

„Маніфестація едносьці польско-рускей". — Врученнє штандарту, „уфундованого" людністю пяти повітів. — Промови преміера Вітоса, ген. Желіґовського і „русінуф". Що за цим всім криється.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Хто собі уявляє, що на українських землях, загарбаних Польщею, палає тільки національна ворожнеча, той, виходить, помиляється. Хто уявляє собі, що на тих землях одна сторона (польська) тільки й думає про те, як би тяжче поневолити другу (українську), а остання лише об тім і мріє, як би вирватись на волю з „братерських" ляцьких обіймів, — той, виходить, також помиляється. У дійсности справа стоїть зовсім не так зле. А коми не вірите, то вам про це дрібненько й солоденько розповість телеґрама Пат-у з дня 16. сього липня.

Телеґрама розповідає про свято вручення польським стрільцям нового прапору, яке відбулось у Сяноку дня 15. липня. Слухайте, американські Лемки й Бойки, й навчайтеся, що у вас удома діеться! Нема ляцьких екзекуцій і реквизицій, а є „в чоловіцїх мир і на землі благоволеніє"...

Та дамо слово самому Патови. Ми почуваємо себе цілком безсильними своїми словами переказати те, що в цей день ділялось у Сяноку.

„У неділю, — оповідає Пат, — в Сяноку відбулась урочистість посвячіння штандарту 2. полку підгалянських стрільців. Штандарт уфундувала людність повітів Сяніцького, кроснянського, ліського, ясельського й стрижівського. Прибули в імени президента річи посполитої ґен. Желіґовскі, премєр Вітос, іменем міністра військових справ ґен. Лятинік, зі Львова в імени воєводи Ґрабовского п. Зімни. Прибуло кільканадцять тисяч околишньої людности, в тім числі половина людности „рускей"...

Скептичний читач вже на цих перших рядках спіткнеться. З якої рації наші Лемки й Бойки мали б фундувати штандарт для польських стрільців і сходитись на посвяченнє того штандарту до Сянока? Що їм польські стрільці й що вони польським стрільцям? Хіба вже перестали їм боліти спини від тих буків і багнетів, якими їх частували ці самі стрільці? Не вже їм ще нових буків і багнетів захотілося?

Але Пат співає далі, й здивованнє непідготовленого читача з хвилини на хвилину зростає все більше.

„О годині першей відбулось у салі Сокола принятте достойників і гостей комітетом та офіцерським корпусом. Підчас обіду промовляли: сяніцький староста Зелінскі, іменем військового міністра ґен. Лятинік і **греко католицький парох з Морохова о. Блачинський"...**

Це вже починає виглядати на щось серіозне. Коли „греко-католицького пароха" пускають у таке „пожондне" товариство: — ви тільки подумайте, хто тут був присутний! — то очевидно, що від нього сподіваються якихсь особливих услуг. І справді, предостойний о. Блачинський не дурно зїв панський обід! Він подякував за нього зворушуючою промовою, від якої навіть крокодил міг би заплакати.

Всезнаючий Пат оповідає:

„О. Блачинський запевнив представника начального вожда польської армії, що „Русіні" в польській армії завсігди сповнять свою горожанську й жовнірську повинність, коли прийде час одбити ворога польської держави, спільного ворога „Полякуф і Русінуф". Промовець виголосив напри кінці тост на честь ґен. Желіґовского. Промову ту принято бурею оплесків"...

Промова, як бачете, справді зворушуюча, й тільки дивно, чому о. Блачинський закінчив її прозаїчним тостом на честь ґен. Желіґовского, а не підійшов до ґенерала й ні поцілував його в... руку. Це було б більш достойним закінченнєм, і для тих „тисяч людносці рускей", що певно стояли попід вікнами салі, це було б кращою наукою.

Та добре вийшло й так. „Маніфестація „едносці польско-рускей" випала й без того дуже урочисто й переконуючо, й цілий світ тепер знає, які в дійсности ідилічн відносини панують на Лемківщині й Бойківщині. Коли ще знайдуться Хоми невіруючі, яких і промова о. Блачиньского не переконає, то Пат прибіріг на самий кінець найбільш потрясаючий доказ:

„Ґен. Желіґовскі висловив подяку людности повітів, що зложились на штандарт, і закінчив свою промову окликом: хай живе людність повітів сяніцького, кроснянського, ліського, ясельського й стрижівського!"

Кому й цього ще замало, того вже справді нічим задовольнити не можна. Помилуйте, сам ґенерал Желіґовскі, сам славний покоритель безоружної Вилещини, каже, щоб жила людність таких і таких повітів — чого ж тут можна жадати більше?

Така-то ідилія відогралась дня 15. липня у славнім місті Сяноку. Фундований самого людністю прапор, кільканадцять тисяч глядачів, з того половина „Русінуф", промова греко-католицького „пробоща", здравиця Желіґовского... Зовсім, як у добрих людей!

Є, однак, у цій ідилії одна прогалина, одна мертва точка, й самі вона показує, що ціла ідилія є шита білими нитками. Властиво, на святі був присутний премєр Вітос, який, натурально, також сказав промову, і то довгу. Але дивна річ: він навіть міни не зробив, щоб ухопитись за „пруську" руку, яку йому так услужливо протягнув о. Блачинський. Вітос говорив і про сумний стан польського скарбу, і про недосконалість польської армії, але про „Русінуф" не обмовлявся ані словечком. Хоч би з чемности чоловік сказав пару слві у відповідь на підлестиву промову „пожондного" о. Блачинського, хоч би натякнув, що він приймає „русінські" послуги й є за них вдячний. А він, що називається, ані пари з уст! Дійсно: балакала-балакала, бісова душа, а нічого не сказала6.

Протягнута рука о. Блачинського, таким чином, повисла у повітрі. Бо не можна ж, справді, вважати за відповідь отой оклик ґен. Желіґовського, що хай живе людність таких і таких повітів! Це не відповідь, а поличник.

Який же є короткий зміст цеї довгої розмови?

Пат може собі, скільки хоче, писати про „маніфістацію едносці польсько-рускей". У дійсности ж ніякої „маніфестації" не було й не могло бути. Можна силею стягнути з кількох українських громад гроші на штандарт для польських стрільців. Можна багнетами поганяти до Сянока пару сот (де вже там тисяч!) бідних Лемків та Бойків і примуситит їх грати ролю німих статистів при посвяті того штандарту. Можна знайти й спантемічного хруня в рясі, що згодиться за добрий обід і за „честь" сидіти разом з панами виголосити промову, яку для нього напишуть польські режисери.

Але не можна самих Поляків довести до того, щоб вони дивились на це аранжоване „єднаннє", як на щось сериозне. Хто-хто, а вони вже добрі бачуть ті білі нитки, якими це „єднаннє" пошито! Тому ніхто з польських достойників і не вхопився за услужливу руку о. Блачинського. Мурин зробив своє діло — Мурин може йти"... А пани займуться своїми справами.

„Ідилія на Лемківщині була отже в дійсности оперетко̀ю або й фарсом. Та нічого иншого й не може з таких спроб вийти, бо як поєднати вогонь з водою, вовків з вівцями, тюремщиків з вязнями, катів з катованими?..

А імя о. Блачинського наші Лемки та Бойки повинні собі затямити. Коли небудь ще, може, доведеться стрінутись, то добре знати, з ким маєш до діла.

РАДЯНИН.

Берлін, 19. липня.

ЛИСТ З БЕРЛІНА.

Берлін під теперішну пору живе мов на вулькані. Окупація Поруря, дорожнеча і спека. Ці три явища витворюють асмосферу передвибухову. У воздусі почувається таку пригнітаючу втому, таке якесь давлення, що здається годі довше витримати.

Щоденно являються на мурах, в залізницях і трамваях всякого рода наліпки, які наглядно показують кривду Німеччини в загарбаних Французами й Бельгійцями територіях.

Ось голова німецького робітника, збитого й скатованого з виразом надлюдського терпіння на стиснених устах, зі стрічкою крови, яка спливає з чола. Там знов велитенська *жінка, пристрасна й злобна*, справжня люта баба, з крісом у руці, нахилилася над город Ессен і своїми загрібущими руками хоче прикрити тамошні численні фабрики... Це Франція... На третому образі обскочили німецького робітника французькі й бельгійські вояки, білі й чорні, грозять йому багнетами, а він рішучо говорить: „Мене ви не зневолите!"

Це аґітація в користь Поруря, щоб воно не вгнулося перед окупантами. Здавалосьби, що такий освічений і культурний народ, як Німці, в котрих нема родини, щоб не тримала дневника, аґітації не потрібує. А тимчасом, як приглянетеся до всіляких дописок, які публіка робить на цих афішах, то скажете: „ні, нині без реклями навіть у політиці не обійдеться, і то навіть у таких справах, як наїзд ворога".

Особливо крайно ліві не щадять своєї критики. Замісць „проч з Французами!" — вони пишуть: „проч з Куном!" Певно, лекше Куна висадити з канцлерського фотеля, ніж Французів з Поруря, — але чи від того буде для Німеччини який хосен?

Потішмося, що не тільки в нас партійна ворожнеча затроює воздух і запаморочує людий до тої міри, що вони навіть ворога в своїй державі не відчувають... Безталанні!

А всеж таки Німці видержують пасивний опір в Порурю. Як видержать, то побіда по їх боці, а як ні, — то прийдеться капітулювати.

Та це видержування дуже богато коштує. Німеччина мусить купувати вугля для своїх фабрик, бо їхне вугля Франція забирає, мусить платити чужими грішми, і — марка німецька паде. Вона вже полетіла так низько, що майже ніякої вартости не має.

За одного доляра платять 200.000 а за фунт штерлінґів 1.000.000 (!) марок німецьких. Був час коли за одну німецьку марку можна було купити сто марок польських, а за тисячу корон австрійських платилося ще недавно 32 німецькі марки. Нині марка польська доросша від німецької, а за тисяч австрійських корон мусите дати коло трьох тисяч німецьких марок.

Значиться нині і польські і австрійські гроші це в Німеччині „сильна валюта" і хіба лиш большевицькі рублі стоять ще гірше від німецьких марок.

Ще пів року тому Берлінець дивився на Віденця як на свого зубожілого брата, котрого вже з біди годі виратувати, нині Віденець милосердиться над Берлінцем і киваючи добродушно головою каже: „так, так, наш пралаш Зайпель витягнув наш віз з болота."

Пралаш Зайпель! Берлін ще не дійшов до того, щоб пралаши мали його спасати. Тут поки що орієнтуються одні на панів у роді Стінеса, а другі на Москву. Ліва преса безнастанно страшить своїх читачів революцією з правого боку, а права з лівого. А тимчасом — марка йде в долину, а ціни в гору.

Ось деякі з них: масло 50.000, марґарина 30.000, кава 100.000, ґербата 250.000, смалець 40.000, волове мясо 55.000, до 60.000, телятина 60 до 78.000, — всьо за оден фунт, себто за пів кільограма.

Коли ті ціни перевести на золоту валюту, то покажеться, що тепер усьо дороще в Німеччині на 20 процентів ніж було перед війною. А найхарактеристичнійше, що ціни за краєві продукти богато вищі і скорше йдуть у гору, ніж за продукти заграничні. І так фунт німецьких картофель коштує 5.000 марок, а фунт італійських можна дістати за 4.200! — хоч довіз з Італії коштує дуже богато і заки тая картофля доїде з Італії до Берліна то на ній хоче заробити і італійський селянин і посередник і гуртівник і врешті німецький купець, котрий її продає. Иншими словами *німецький селянин спричинює* найгіршу дорожнечу, — він за яйце бере нині 5.000, завтра схоче 6, а за тиждень 10.000 марок. Загалом, що перед війною коштувало одну марку, те нині, по звітам німецького статистичного уряду, коштує 21.511 марок! За те, що нині коштує одна картофелька, і то невеличка, могла перше ціла родина жити цілий місяць і то дуже добре, за те, що тепер коштує одна підкова можна було перед війною купити перегонового коня, за літру молока ви могли мати десять коров, за бохонець хліба автомобіль, за шпульку ниток десять машин Зінґера до життя, за одно циґаро мешкання на цілий рік, за оден фотель — село з пишно умебльованим замком, ставом, млином, лісами і т. д. Тому то на око здавалосьби, що коли в Німеччині за доляра платять 200.000, то там кілька долярів творять маєток, а тимчасом так не є. Бо коли ви за лихий одяг мусите заплатити кілька міліонів, а за пару черевиків міліон, то щож значить цей високий стан доляра? Ціни майже долярові, а платні в марках. Робітник дістає 120 до 150 тисяч в день, але він за них не може так жити, як жив перед війною заробляючи 5 марок денно.

Ця небувала дорожнеча мусить дуже некорисно відбитися на здоровлю населення, бо хоч робітник дістає 120.000 денно, то його жінка не купить яйця для дитини, яке коштує 5.000, ані молока, бо шклянка, і то не доброго, коштує 2.000 марок. А вже найгірше відбивається ця дорожняна оргія на інтеліґентах, котрі не мають сталої платні, на лікарях, інжінерах, журналістах, письменниках і т. д. Нині до лікаря йдуть хіба шібери і всякого рода спекулянти, а пересічний чоловік каже собі, що йому й лікар не поможе, бо він не має за що купити собі ліків і добре віджевлятися. Лікарі не мають роботи. Одної днини в однім тільки Берліні 6 лікарів поповнили самовбивство!

Дорожіють ціни, робітник і урядник каже собі давати більшу платню, але журналіст і письменник мусить терпіти недостаток, бо дневники не годні більше заплатити, а видавці не хочуть видавати нових книжок, від коли за книжку треба брати 100.000 марок. Нині ваґон ґазетного паперу коштує 74 міліони марок, — і якже можуть ґазети вийти на своє?! Вони падуть одна за другою, для журналістів чим раз меньше праці тому їм приходиться працювати недоїдаючи, щоб заробити хоч що будь. Одним словом життя машинізується. Хто належить як складова частина до машини промислової, банкової або державної, цей якось ще може жити, а хто ні — хай пропадає.

Інтелект пропадає, тріюмфує брутальна сила, хитрість, загарливість і тим подібні інстинкти. До того погода теж не сприяє бідним людям. В червни було так зимно, як иншими роками коло Різдва, а в липни прийшли нараз великі спеки. Богато випадків соняшного удару, ні йти, ні їхати залізницею, бо вози як нагріта піч. Найкраще виїхатиб у гори, або над море. Але хто нині може собі позволити на таку розкіш? На це треба великих міліонів, а їх порядний чоловік здебільшого не має.

Тому сиди і не рипайся!

На такім підкладі розвивається екзістенція наших еміґрантів. Що вона не надто весела це річ ясна. Хто мав трохи спекулянтського хисту і надбив гроший, цей сміється тепер, хто ні — трубить в кулак. Бідує ще гірше як Німці, бо вони тутешні, все таки запустили коріння в свій рідний ґрунт, а наш чоловік сидить як птах перед відлетом. Його і з хати можуть викинути і можуть казати забиратися, бо пасу не має, одним словом він vogelfrei.

Дивуватися, що наші люди до решти не опустили рук, — вони все таки щось роблять, особливо на культурнім полі. Тут наша еміґрація може похвалитися дійсно великими заслугами. В Німеччині видруковано більше українських книжок, ніж на Україні. Пятитомове видання Шевченка, „*Славянський світ*", „*Струни*", „Голод на Україні", „розкішне видання Гайдмаків", такеж видання „Енеїди", ціла музична бібліотека (накладом Оренштайна), богато повістий і оповідань, твори Марковички, бібліотека для дітий і т. д. і т. д. Досить переглянути цінник Української Накладні (Оренштайн) і Українського Слова (Крига), щоб побачити, яке велике діло зробила тутешня еміґрація. Останніми днями появилося розкішне видання моноґрафії нашого різьбаря Архипенка, котрий здобув собі широкий розголос у світі, а котрого в нас мало дотепер знали. Моноґрафія, видана коштом і заходами „Українського Слова" приносить честь тому видавництву.

Друк, ілюстрації, коректа, стилева цілість, — одним словом з тою книжкою можна показатися в світі і навіть найбільші вороги мусять признати, що в нас є своя культура, коли є такі видання як „Енеїда", „Архипенко" і „Новаківський" (він також незабаром появиться з друку). Культурним ділом, і то великої ваги, треба вважати курси українознавства, які відбуваються вечорами в льокалі тутешньої української громади. Виклааують проф. Томашівсьдкий, Лепкий, Сімович, Др. Кузеля, генерал Павленко, доцент Доманицький, та пп. Гехтер і Скоропис. На викладах буває коло 40 слухачів і слухачок, котрі не дивлячись на свої денні заняття і не зважаючи на велику спеку й на дорожнечу трамваїв та залізниць радо спішать, щоб пригадати собі та поширити знання про Україну. Оден вечір присвячений був споминови полтавської битви. Б. Лепкий відкрив його святочною промовою, а проф. Томашівський виголосив реферат про Мазепу. На вечір крім звичайних слухачів явилися також старші громадяне, між котрими бачили ми гетьмана Скоропадського, генерала Павленка, консуля Павлюка і других.

Так не дивлячись на дуже важкі умови все таки „живемо помаленьки". Українська душа перейшовши крізь пекло світової війни і своєї та чужої революції набрала гарту і витрівалости. Вона лекше пристосовується до часу і місця ніж перше і більше в неї енерґії ніж колись бувало. Щоб тільки тая енерґія не витрачувалася на партійну й котерійну боротьбу та щоб ми меньше дбали про наші приватні порахунки, ніж про наш спільний народний рахунок!

Крегул.

П. Стах.

ЗЕЛЕНІ ЖУПАНИ

(Докінчення)

XIX.

„СЛУЖИМ НАРОДУ И РЕВОЛЮЦИИ".*)

У дикім гоні
Вовки червоні,
Червоні пси й шакали
По Україні
У хуртовині,
Скажені, поскакали.

З усеї сили
Гарчали, вили,
Вгризались в людські груди —
І катували,
І шматували
І тут, і там, і всюди.

Палили житла
І в морі світла
Багаті мали влови:
В імя народу
І за свободу
Лили озера крови.

Ударте в струни,
Сини комуни,
Інтернаціоналу! —
Ви добре дбали,
Як руйнували
Твердині капіталу:

Ось круків купи
На свіжі трупи
Сідають пацювати.
Осв тут дитина,
Он там дівчина,
А ось — старенька мати...

XX.

В ПОХОДІ.

Ішли вночі... Приніс їм звістку хтось
Що не гаразд в містечку Богуславі,
Що до Дніпра понесла срібна Рось
Скарги свої криваві.

Ішли вночі, бо зрадить ясний день, —
Не зрадить ніч, дібровонька зелена:
Що мало їх — нікому ні телень,
Бо ворогів тьма-тьменна.

Нема страху в душі, ні каяття:
Веселі йшли, як в свято до Причастя.
Як гине все, то нащо те життя, —
Вважали смерть за щастя.

Та їм нема над те, як у боях
Віддать життя за щастя України:
Ніхто, ніхто на сих страшних шляхах
До смерти їх не спине!

— — — — — — — — —

Дві ночи йшли. Як сонечко зайшло
ЇЇ на третю ніч уже благословилось,
Пішов Іван по розум у село, —
В трівозі серце билось...

І став загін. Зелені Жупани
В яру спочить над Россю полягали.
Ніхто не спав. З трівогою вони
Отамана чекали.

XXI.

БІЙ.

З першим півнем скрізь навколо —
Скрізь по селах передзвін...
„Поможи, святий Миколо!" —
Знявсь на ноги наш загін.

Що се? предки із могили?...
Сотні взброєних селян
З трьох боків на вражі сили
Кинув з дзвонами Іван.

Десь в яру за Богуславом
Їх ховав зелений ліс,
Та до берега небавом
Москалів Іван притис.

„Стій!" — Чого? — „Не треба бою, —
Ми, бігме, не вороги!..."
— Як що так — на землю зброю, і
А то вибю до ноги!...

Згода? — „Згода!..." За годину
Зброя вся в руках дядьків...
— Ну, тепер показуй спину:
Лізь у воду до чортів! —

„Як?! А слово?..." — Там шукайте,
Де ховали волю й мир!
Слово — людям, так і знайте,
А з звірюками я — звіря!...

Гей, зелені, в кулемети!
Ви загавилися щось... —
Затріщали очерети
Счервонилась кровю Рось.

До Дніпра в червонім шумі
Безліч трупа понесло...

— — — — — — — — —

Розійшлись дядьки в задумі —
Кожен вріднеє село.

А Іван із жупанами,
Як вже кровію упивсь,
Десь лісами та ярами
Мов крізь землю провадивсь.

XXII.

ЛИЦАР ІВАН.

Учора був коло Трипілля,
За тиждень десь понад Дністром
Справляє над ворогом весілля
Червоним пивом і вином.

А потім де?... О, мій Іване!
О, грізний орле із над хмар,
Завзятий, дужий безумане! —
Не серце маєш ти — пожар!

В його огні палає Доля
Народу рідного. Твій гнів
В степу, у лісі, серед поля
Святе багаття запалив.

Гіркими плаче рідна Мати,
Похиле дерево скоріть...
Чи-ж стане дубом, о мій брате,
В червонім сяєві проміть?...

ДИКТАТУРА ПРОЛЄТАРІЯТУ.

Гей, гей! осідлана ясидами,
Осатаніла Москва,
Як та новітня татарва,
Гуляє вільними степами.

Червоні ріки розливає,
Усюди сіє смерть і жах
Та на оганьблених хрестах
Святую Волю розпинає

І оберта лани веселі
В пожари чорні, в пустарі,
Зелені села в цвинтарі,
А цілий край — в німі пустелі.

Заслала чорная примара
Висить над краєм вже роки...
Нема збавенної руки!...
А де-ж той Суд? а де-ж та Кара?...

І тільки в вимершій пустині
Вряди-годи, як ураган,
Змете насильників Іван...
І знову тихо на Вкраїні...

XXIV.

НОВИЙ ВОЛОДАР.

Пустина й ніч... Із хащ забутих
Виходить вовк на битий шлях
Свої оглянуть володіння.
Він не несе замірів лютих:
Нащо? кому? В пустих полях
Його вітає безгоміння.

Не безпритульний він сірома, —
Минулись ті часи страшні,
Коли жахавсь своєї тіни:
Тепера він усюди дома,
Жаданий гість в своїй рідні
По всіх просторах України.

Бува, безсонними ночами
Набридне в лісі — йде в село
У товаристві побратимів:
Нігде не гавкне під хатами —
Ані духа, немов на зло
Усе живе хтось вимів...

Пустиня й ніч... Із хащ таємних
На битий шлях виходить вовк, —
Не злість — пиха в старечих зорах.
„О ні, в чеканнях недаремних
Пройшли роки..."—Завив... замовк...
І зник у темрявих просторах.

XXV.

ВОНИ И МИ.

О, любі лицарі без страха і ганьби,
Сини прадавньої святої Волі!
Вам не чужі свого народу болі,
Вас не ляка страхіття боротьби.

В огні її гартовано ваш Ідеал.
В путі своїй не знали ви зневіри,
Бо рідний край любили ви без міри, —
Не звів з ума московський вас кагал.

На прапорі своїм ви правду понесли, —
Не умре, вона однині і довіку! —
І Волю, праведну, святу каліку
З хреста століть одважно ви зняли.

А ми... а ми лютилися, як навісні...
Багном здавна московським звикши
[жити,
За москалем гукали: „То—бандити!
Товариші! в тортури їх страшні!"

І реготав з дурних всесвітній людоїд,
І Волю знов кував в міцні кайдани...

— — — — — — — — —

Роки зневір розвіяли тумани,
Розтав в душі мани тяжкої лід.

Простіть, брати, туман ганебних
[тих облуд!
Душею й серцем ми — на Україні,
Де ви в Москвою створеній пустині
Доконуєте Правду, Кару, Суд.

XXVI.

ПОМСТА.

„Орла спіймали!" —
Як грім, котилась чутка по Вкраїні,
І в жилах леденіла кров.
А матері ридали...
Зелені Жупани в тяжкій годині
В жалобі звили корогов...

— — — — — — — — —

„Розпни бандита!" —
Червоні пси шкребли тюремні мури,
І ніж гострив верховний кат.
„Чека" несамовита,
Від щастя пяна, ставила тортури...
Москва прибралася до свят,

— — — — — — — — —

Пасами довгими здирали шкіру.
Одну по одній втяли руки,
Що завдали великої докуки
І допекли Москві над міру.
Язик, мовчанням в муках скутий,
Одрізали... А грізні очі
Жигалом випік кат прелютий,
І ясний зір погас у пітьмі ночи
Навік... Скотилася додолу голова...

— — — — — — — — —

Зітхнула з пільгою Москва,
И на знак такого свята
Дала декрет: „Червоні Ми
Нагорожаєм ката
І всіх з червоної тюрми,
Піклуючись про братню долю,
Харцизів, злодіїв пускаємо на волю"...

XXVII.

УРСР.

Зима. Сніги. Морозом скута
Діброва спить в глибоких снах,
І не реве Дніпро-Славута:
Тяжкі зіми лихої пута,
Тяжкі і сни у кайданах.

Зима. Сніги. Не хати — труни
Під сріблом білих покривал...
Які розбудять їх перуни
З обіймів смертної комуни
В огневий визволення шал?...

Зима. Сніги. По Україні
Заснуло все — степи, лани,
І тільки Голод по пустині
Повзе в смертельнім безгомінні
З наказу пекла й сатани...

XXVIII.

Повзе... повзе... Куди? куди?

— — — — — — — — —

Благали в сонечка: „Прийди!"
І весну кликали: „Повій,
Завмерле серденько нагрій! —
Як прийде він, Зелений Шум,
Безкраї хмари чорних дум
Веснянок сміхом розібє,
Кайдани квітом переве,
І знов село, ліси, лани
В зелені вдягне жупани...
Весно, повій,
Хутчій!..."

XXIX.

А веснянки — іще сумніші,
Нові чутки — іще страшніші...

— — — — — — — — —

Весно, весно! вкрились ріки
Очеретами,
огніємо, пропадемо
Під де кретами!

Весно, весно! лежать ниви
Та облогами,
І не знаєм, що робити
З „продналогами"!

Весно, весно! не сконала
В царській муці я,
То напевне доконає
Революція!

Весно, весно! то не влада
Бусурманськая, —
Напосілася робітницька
І селянськая!...

— — — — — — — — —

XXX.

ПОКЛИК.

Гей, від Збруча до Кубані
Чайка жалібно кигиче, —
На поради на останні
Воля волю просить-кличе.

Ходить хащами, ярами,
Не вважає на знемогу,
Вдень ночує десь з вовками,
Ніччю знов у путь-дорогу.

Тяжко, мертво у пустині...
Віхи її — хрести, могили,
Де в офіру батьківщині
Тучні жертви погоріли.

У молитві у побожній
Душу лицарську помяне
І тихесенько при кожній
Прошепоче: „Вставь, Іване!"

ПоВкраїні пси скажені
По коліна ходять в крови,
Та в жупани у зелені
Одяглися вже діброви.

Ми від заходу до сходу
Пронесемось грізним вітром
І червоную Свободу
Розібємо, в порох зітрем!

Ми розвієм давні болі,
Ми загоїм свіжі рани
І під пісню Сонцю й Волі
Рожуєм нові кайдани!..."

Гей, від Збруча до Кубані
Чайка жалібно кигиче, —
На поради на останні
Воля волю просить-кличе...

XXXI.

ЗЕЛЕНИЙ ШУМ.

Гудить-реве Зелений Шум!...
В Москві трівога, острах, сум:

Весняне сонечко з небес
Принесло звістку: „Він воскрес!...".
Зелений Шум прогнав туман,
Реве-гука: „Воскрес Іван!
Воскрес Іван, і Івани
Вдяглись в зелені жупани,
А з ними воленька свята
Зійшла на землю знов з хреста!..."

Гудить-реве Зелений Шум, —
В Москві трівога, острах, сум...

XXXII.

Так, він воскрес. Воскресне й ще
[не раз,
Бо Волі син від Смерти не загине:
Ніщо йому залізо, порох, газ, —
Як вітер він, — ніхто його не спине!

Як Фенікс з попелу, за день, за рік,
Чи то пролинуть довгії століття,
На поклик Волі в чорне лихоліття
Устане він, зелений чарівник.

Ніхто не зна ні часу, ані днів,
Як оживе, щоб більше не вмірати...
Не заздрю вам, лихії супостати,
Як спалахне його останній гнів!

За всі віки насильства і наруг
Діждеться, скривджений, того
[моменту,
Коли вже знищить ворога дощенту
І обновить свій, знову вільний, Плуг!

Ужгород, 15. мая 1923.

*) Так відповідає тепер московський червоноармієць на подяку начальника (замісць старого „Ради стараться").

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОГРАФІЙ ЧЛЕНІВ ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1924

Календар У. Н. Союза, який розходиться у многих тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж Американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошенне до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша і послідна сторона в части оголошень та середна на окладинці по $35.00; місце на послідній стороні окладинки $50. Хто хотівби в своїм оголошенню помістити також і фотографію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліші з фотографії то значить, що його оголошенне буде о стільки дорозше коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотографії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить находитися в редакції по день 15. серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безусловно не будуть друкуватися.

Фотографії братств і товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі, театральні і т. п., котрі хотілиб аби їх фотографії були поміщені в календари на 1924 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 15 серпня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотографією чек або моні-ордер виписаний на імя „Свободи", на суму $8.00. Сі гроші ужиється на покриття коштів виготовлення з фотографії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотографії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

"SVOBODA"

83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЧОРНІ ДІЯМАНТИ

РОМАН В ПЯТИ ТОМАХ

МАВРА ЙОКАЯ.

(Переклад з мадярського)

ПЕРШИЙ ТОМ.

ДРУГИЙ ТОМ.

(29)

„Чужинець знаходить це також так. Внутрішне місто є лябіринтом, улиці якого заснована ще в той час коли площа перед ратушов була ще покрита калюжами, в яких валялись свині райцовських торговців; вулиці вузкі, не спорядковані, а у вітринах панує всеж европейський блиск і розкіш; вітер віє пісок у вічи, а проходяча по вулицях публика конкурує то-алетами з парижанами. Ніде не стрічають на кождім кроці так багато гарненьких жіночих обличь як у Пешті і ніде стільки обідраних жебраків. У вузких вулицях видно панські екіпажі і зараз же за ними і біля них тягарові вози навантажені сирими шкірами. В передмістях виростають будинки з казковою швидкістю, маленькі будинки, великі доми, кождий будує на свій смак і при кождім подиху вітру через постійне будованне летить пісок у вічи. Тут і там трапляються маленькі зелені оази, не більше селянського саду. Все иньше то камінна пустеля. Місто сточене Сахарою, ґрунт якої постійно зривають, щоб сірокко не бракувало пороху гратися ним. Це зовнішний образ міста. Невідомо чи буде це фабричне місто, чи торговельний склад, місто цехів і науки, столицею держави чи американською кольонією, куди сходяться люде всіх кляс і з усіх частин світа, щоб заробити гроші, але не лишатися там, а збогатівши усунутися на село чи закордон."

Графиння з цікавістю слідчила за цим представленнем.

„Соціяльні відносини не ліпші ніж зовнішний образ Пешту. Кожда дляса відгороджена від другої немовби китайським муром Торговля й біржа німецька і жидівська. Се ще не булаби така велика біда, якби не те, що їх валить найменче хитанне на віденськім грошевім ринку. Робітники й ремісники се мадярський елемент. До сього треба ще додати яких двайцять тисяч Словаків, що привандрували сюди з гірських околиць шукати роботи. Пешт є також осередком національної штуки, але її піддержувати ніхто не вважає за потрібне. Він є також осередком науки, але ніхто не вважає модним нею займатися. Він займається теж літературою, але про неї ніхто не знає. Пешт має також визначні круги, куди не приймають нікого, хто до них вже не належить. Се розбита суспільність, полишена сама собі, вона бореться, стогне, нарікає, носить свої тягарі, стративши найкращі думки, не розуміючи другого. В ній нема точки, на якій верстви сходяться. Публичне життє окалічіле; виїмкові закони забороняють всяке порозумінне в краю. Повітова рада, краєвий парлямент замкнені. Лишень на салях танців у шляхти можуть зійтися зі собою шляхотні стремління. Але хто захоче отворити свої сальони для такої цілі. Одна частина аристократії для сього рівнодушна, друга вганяє за роскошами, не знаючи инчої цілі кромі забави. Є межи ними люди, які знають своє завданне і свій обовязок радо сповнялиби, але вони потерпіли за великі втрати маєткові за послідних десять літ, щоби могти поносити кошти удержання отвертих сальонів. Наконець ті, що мають і потрібне розуміннє та потрібні средства, держаться здалека від столиці через траґічні спомини, які проганяють всяку радість з їх мешкань. І серед сього загального потопу, що нас заливає, нема ні одного сухого місця, на якому моглиб зійтися добрі, розумні та справедливі люди всіх верстов. Нема такої точки."

„Найдеться!" — сказала ґрафиня, піднимаючися з місця, з виразом окушевлення на своїм обличу. Її ціле єство било новою думкою, яку священик потрафив розмалювати її ще краще.

„Ви мене зрозуміли! Ся точка буде також вашим притулковищем; як ви переберетеся до Пешту, як ви отворите там свій дім, достойний вашого становища й маєтку, як ви отворите світлицю для сметани народа, до якої будуть могти завитати також визначні люди науки, штуки, політики, церкви, всего світа. Коли будемо мати такий східний пункт, в якому вчений буде міг стрінути церковного достойника, де поет буде поставлений на рівні з маґнатом, коли аристократію духа й маєтку злучиться, щоби переводити в життє життєздатні думки, коли будемо мати світлицю, в якої будуть виходити апостольські місії культури, ущасливненнє і піддержаннє народа, — чи тоді пані сього сальону не стане предметом загального поважання, патріотичного прославлення?"

Контеса схопила обома руками руку абата, яку вона покрила поцілунками і сказала хлипаючи: „Дякую вам, дякую вам, дякую вам!"

„Отже ви вірите мені тепер, ґрафиня, що для вас є ще иньший шлях до порятунку окрім дороги в монастир?"

„Ви пророк!"

„Міжтим дозвольте мені, ґрафиня, потурбувати ваш дух одним прозаїчним питанням. Для завдання, яке ви з таким одушевленням берете на себе, потрібні також деякі матеріяльні засоби. Для цього потрібний богатий дохід. Смію я просити о ваше довіря в цій делікатній справі?"

„Я богата", промовила контеса. „За мої власні заощаджені гроші я набула панський будинок в Пешті, який винаймається тепер; я маю окрім того добре уміщені капітали."

„Дім ви відновите для вашого власного ужитку; щож тичиться ваших капіталів, то при теперішних відносинах на грошевім ринку ви зробите добре, полишивши їх на місці. Скільки доходу маєте ви з Бондаварського маєтку?"

„Приблизно двадцять тисяч ґульденів."

„Як великий цей маєток?"

„Він має від девяти до десяти тисяч морґів."

„Тоді дохід за малий. Виною цьому є хиба доместікальна управа. Дохід занадто малий у відношенню до розмірів власности і провадженню дому, яке ви хочете взяти тепер на себе. З двадцятьома тисячами ґульденів доходу в Пешті не можна провадити великого дому."

Контеса була здивована.

„Я гадала, що це дуже богато грошей."

„На селі це справді богато. Але Пешт такеж дороге місто як Париж. Ви потребуєте принаймні сорок тисяч ґульденів річного доходу, коли ви хочете тримати в Пешті відкритий дім і відповідати ним вимогам ранґу і духа."

Контеса подивилась замішано на нього.

„Як?"

Абат відповів з байдужим закопиленням уст: „Це зовсім не тяжко. Ви потребуєте лише змінити господарську систему і замість доместікальної управи завести арендне господарство. Я не розумію нічого у фінансових справах, але я маю гідних довіря знайомих у високих фінансових колах; з одним чи другим ви можете порадитись, коли ви будете в Пешті. У всякому разі я можу запевнити вас, що віддання в аренду цього маєтку мусить дати вам річно принаймні сорок тисяч ґульденів. Остільки я вже визнаюся на терені національної економії."

Контеса була очарована цими словами. Цей священик робиться все привітнійшим! Тепер він подвоює навіть її прихід. Це є справді дуже мила людина!

„Робіть зарядження, я даю вам уповажнення в усіх моїх справах!" промовила втішена контеса.

„Коли ви полишаєте мені цю справу, я принесу вам зараз же готову арендну умову; я запевняю вас наперед, що ваш теперішний дохід подвоїться і не буде вам коштувати навіть заплати маклеру."

Тойделінда зробилась дитиною в своїй радости і уважала священика своїм батьком, единим мущиною, якого вона може любити за його шляхетність, має право любити, мусить любити.

Можливо, що цей священик і заслуговував на це... Але певно, що по цій розмові одна власниця цього маєтку вже втратила ґрунт під ногами!...

(Дальше буде).

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ У. Н. СОЮЗА

за місяць липень, 1923 р.

ПРИХІД:

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1.	360.32	139.	87.04
2.	131.90	140.	39.51
3.	58.99	141.	16.52
4.	68.76	142.	88.80
5.	47.64	143.	52.76
6.	21.76	144.	51.15
7.	156.33	145.	42.74
8.	86.67	146.	59.78
9.	90.30	147.	142.91
10.	168.51	148.	11.17
11.	21.13	149.	48.00
12.	108.49	150.	8.90
13.	38.15	151.	43.49
14.	68.52	152.	19.07
15.	43.57	153.	9.46
16.	30.19	154.	44.72
17.	24.08	155.	206.22
18.	105.32	165.	29.68
19.	9.19	157.	54.77
20.	132.12	158.	12.49
21.	23.63	159.	48.25
22.	73.40	160.	77.62
23.	24.28	161.	41.24
24.	99.00	162.	42.54
25.	30.79	163.	45.04
26.	21.46	164.	41.53
27.	37.06	165.	103.09
28.	137.07	166.	19.39
29.	184.32	167.	23.57
30.	41.86	168.	106.58
31.	96.31	169.	22.43
32.	28.86	170.	161.97
33.	48.50	171.	40.99
34.	80.98	172.	45.90
35.	24.66	173.	28.84
36.	17.61	174.	38.60
37.	25.46	175.	80.68
38.	221.03	176.	29.34
39.	66.46	177.	62.85
40.	27.03	178.	26.67
41.	40.20	179.	183.70
42.	109.13	180.	14.87
43.	27.86	181.	102.26
44.	73.61	182.	74.75
45.	118.40	183.	80.84
46.	26.50	184.	6.97
47.	22.38	185.	44.21
48.	60.40	186.	66.50
49.	4.98	187.	46.04
50.	34.34	188.	11.05
51.	58.55	189.	10.02
52.	25.49	190.	10.74
53.	48.42	191.	36.54
54.	11.76	192.	38.83
55.	48.85	193.	134.20
56.	61.88	194.	7.76
57.	73.24	195.	33.78
58.	46.04	196.	34.35
59.	147.00	197.	33.18
60.	12.37	198.	46.33
61.	55.57	199.	17.47
62.	75.06	200.	64.16
63.	259.06	201.	33.86
64.	38.32	202.	35.12
65.	156.83	203.	68.69
66.	90.75	204.	9.95
67.	85.84	205.	12.19
68.	20.26	206.	230.59
69.	96.53	208.	20.59
70.	199.92	209.	110.54
71.	16.65	210.	37.07
72.	26.08	211.	66.58
73.	85.68	212.	16.95
74.	28.72	213.	256.14
75.	53.96	214.	27.43
76.	154.73	215.	40.80
77.	73.56	216.	26.50
78.	133.14	217.	154.98
79.	8.00	218.	164.34
80.	29.65	219.	27.72
81.	110.17	220.	97.15
82.	39.50	221.	263.52
83.	51.64	222.	10.88
84.	9.62	223.	120.75
85.	97.95	224.	20.10
86.	97.56	225.	36.43
87.	89.01	226.	18.06
88.	4.62	227.	49.82
89.	8.89	228.	37.39
90.	91.04	229.	165.66
91.	164.52	230.	138.59
92.	16.65	231.	40.40
93.	17.77	232.	55.05
94.	75.48	233.	46.89
95.	73.44	234.	120.70
96.	158.91	235.	82.42
97.	39.11	236.	32.00
98.	128.10	237.	122.07
99.	135.99	238.	27.72
100.	67.34	239.	158.34
101.	47.91	240.	16.82
102.	204.36	241.	20.01
103.	61.80	242.	64.54
104.	136.97	243.	62.25
105.	76.53	244.	27.54
106.	171.27	245.	76.25
107.	40.71	246.	27.01
108.	44.13	247.	186.52
109.	95.29	248.	55.83
110.	16.55	249.	27.31
111.	27.10	250.	13.82
112.	137.60	251.	84.38
113.	73.09	252.	27.90
114.	48.79	253.	24.92
115.	20.36	254.	90.97
116.	33.75	255.	63.11
117.	82.59	256.	13.21
118.	65.17	257.	7.67
119.	35.96	258.	24.74
120.	94.76	259.	107.76
121.	49.20	260.	21.46
122.	27.69	261.	19.31
123.	44.27	262.	17.61
124.	52.67	263.	19.63
125.	17.89	264.	24.80
126.	57.15	265.	19.63
127.	91.96	266.	28.76
128.	38.46	267.	37.98
129.	16.34	268.	48.93
130.	153.33	269.	39.81
131.	13.84	270.	138.50
132.	119.02	271.	19.72
133.	133.48	272.	9.05
134.	19.38	273.	53.58
135.	118.43	274.	126.26
136.	119.03	275.	16.47
137.	81.12	276.	270.60
138.	24.68	277.	33.36

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
278.	41.86	338.	210.36
279.	23.51	339.	50.94
280.	58.09	341.	54.06
281.	24.76	342.	81.96
282.	83.72	344.	22.43
283.	74.68	347.	31.20
284.	14.84	350.	39.78
286.	54.59	351.	30.48
288.	128.77	354.	33.95
290.	37.13	355.	68.49
291.	24.38	357.	38.31
292.	135.56	363.	76.52
293.	17.33	364.	101.55
295.	124.56	365.	96.89
296.	126.73	367.	108.7[illegible]
300.	231.22	369.	82.01
301.	91.14	370.	132.71
308.	94.35	371.	57.07
314.	9.49	379.	44.22
315.	12.38	380.	25.75
316.	162.00	381.	13.87
317.	85.31	384.	80.40
318.	55.65	385.	116.58
320.	38.75	388.	80.87
321.	51.83	391.	20.20
323.	43.09	392.	13.51
324.	46.83	393.	24.96
326.	110.26	396.	62.21
330.	76.30	400.	34.39
332.	50.61	401.	18.97
336.	77.38	402.	3.67

З місячних складок	22.137.26
Процент з банків	1.858.50
Процент від бондів	720.00
Процент від морґечів	317.50
Сплата морґечу	500.00
„Свобода" на сплату довгу друкарні	4.000.00
Разом	29.533.26

РОЗХІД:

Посмертне по бл. п.:

Іван Шараварко, в. 85	1.000.00
Д. Цішецький, в. 133	500.00
І. Гнатишак ст., в. 220	1.000.00
Ник. Пороховник, в. 235	200.00
Савка Тернович, в. 280	1.000.00

Запомоги з фонду запомогового:

Гнат Басалиґа, в. 1	50.00
Гнат Я. Тріщ, в. 42	50.00
Сидор Ференц, в. 70	50.00
Франко Депута, в. 81	50.00
Теодор Бобечко, в. 102	100.00
Іван Сенчишин, в. 132	25.00
Никола Піціль, в. 162	50.00
Іван Лема, в. 170	75.00
Марія Стахів, в. 213	50.00
Мартин Савчак, в. 220	50.00
Іван Бобак, в. 235	50.00
Йосиф Щупак, в. 251	50.00

Виплати з фонду сирітського:

Марія Ґенсьорек, в. 65	190.61
Юлія Сливар, в. 62	200.00

Розходи адміністраційні:

„Свобода" за орган	3.011.70
Платня гол. уряду	445.00
Кошта правні і репрезентації	65.78
Видатки канцеларійні	48.72
Головний лікар	37.50
Лайсенс стейту Пенна	20.00
Печатки для відділів	18.75
Інвестиції готівки в морґечах	88.500.00
Разом	96.888.06

ЗІСТАВЛЕННЄ:

Готівка з кінцем міс. червня остала	203.702.76
Прихід за липень	29.533.26
Разом	233.236.02
Розхід за липень	96.888.06
Готівка з кінцем міс. липня остае	136.347.96

БІЛЯНС:

Стан чинний:

Готівка	136.347.96
Морґечі	275.895.55
Бонди	462.566.48
Реальність	19.500.00
Друкарня	30.000.00
Разом	924.309.99

Стан довжний:

Фонд посмертний	542.578.22
„ резервовий	179.717.15
„ адміністрац.	26.899.59
„ запомоговий	24.779.38
„ народний й	59.41
„ конвенційний	15.519.14
„ сирітський	134.757.10
Разом	924.309.99

С. Ядловський, гол. предс.
В. Левчик, гол. касієр
Р. Слободян, г. фін. секр.

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ У. Н. С.

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ

за місяць липень, 1923 р.

ПРИХІД:

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1.	16.00	162.	3.15
2.	8.25	163.	4.75
3.	5.85	165.	5.40
4.	3.60	168.	11.50
5.	5.40	170.	11.25
7.	22.50	172.	75
8.	4.95	174.	3.60
9.	7.87	175.	5.65
10.	2.25	176.	2.30
14.	2.05	177.	2.50
15.	6.80	179.	13.95
16.	5.85	181.	14.00
18.	10.10	182.	6.10
20.	4.28	183.	5.00
21.	90	192.	1.80
22.	11.50	193.	8.55
24.	7.90	196.	3.15
25.	2.50	198.	2.00
27.	2.70	200.	11.03
28.	14.40	203.	4.30
29.	6.15	204.	2.50
30.	3.85	206.	22.95
31.	13.95	208.	2.50
34.	2.95	209.	9.25
38.	22.35	210.	5.40
39.	3.83	211.	4.75
40.	2.25	213.	19.13
41.	4.05	214.	5.40
42.	7.75	217.	17.33
43.	1.40	218.	22.75
44.	15.08	219.	3.00
45.	6.52	220.	11.03
47.	1.80	221.	8.55
50.	5.85	223.	11.70
51.	2.03	224.	1.13
52.	90	226.	1.55
53.	5.18	227.	1.15
55.	5.90	228.	4.50
57.	5.20	229.	6.52
58.	2.95	230.	14.85
59.	9.00	232.	4.28
61.	5.40	233.	90
62.	6.75	234.	25.00
63.	26.80	237.	12.85
64.	6.15	239.	7.05
65.	8.55	241.	2.75
66.	3.15	242.	2.70
67.	4.05	243.	16.45
68.	1.35	244.	1.80
70.	16.88	245.	12.20
72.	4.74	247.	18.90
73.	4.95	248.	1.15
74.	90	250.	2.47
75.	6.75	251.	9.00
76.	16.65	252.	1.80
77.	90	258.	2.95
78.	4.75	259.	11.18
80.	45	261.	2.30
81.	4.50	262.	2.48
82.	2.65	267.	2.03
83.	8.35	269.	2.93
85.	9.90	270.	16.65
86.	90	271.	50
87.	10.80	272.	50
90.	11.50	274.	9.28
91.	14.65	275.	3.75
93.	45	276.	30.60
94.	5.85	278.	5.90
96.	14.65	282.	10.60
97.	2.25	283.	5.85
98.	5.00	288.	12.85
99.	20.70	289.	7.05
100.	4.30	292.	6.53
102.	19.80	293.	1.35
103.	1.35	295.	1.80
104.	16.05	296.	4.50
105.	4.05	300.	11.59
106.	4.50	301.	9.65
108.	7.43	308.	18.25
109.	5.90	314.	90
110.	75	316.	8.35
112.	8.55	317.	4.75
113.	5.85	320.	2.70
114.	2.05	321.	7.00
116.	2.70	323.	2.95
120.	6.75	324.	5.94
121.	7.20	326.	11.93
123.	2.93	330.	3.60
124.	11.25	332.	4.50
128.	5.00	338.	19.65
130.	3.00	341.	2.25
131.	1.15	342.	12.60
132.	21.85	247.	4.75
133.	4.30	350.	2.13
135.	2.95	355.	80
136.	14.85	357.	90
137.	10.00	363.	6.53
142.	6.30	364.	5.40
143.	1.80	365.	4.75
145.	1.45	367.	5.40
146.	6.15	369.	11.95
147.	17.33	370.	6.10
149.	5.40	371.	6.75
153.	2.00	379.	2.70
155.	29.25	380.	2.93
156.	1.50	384.	7.00
158.	65	385.	8.55
159.	3.60	388.	5.00
160.	11.50	396.	7.43
161.	4.10		

З місячних вкладок	1.544.54
Процент з банків	261.41
Разом	1.805.95

РОЗХІД:

Посмертне по бл. п.:

Григорій Галац, в. 237	253.00
Теодор Бабин, в. 168	11.00

Розходи адміністраційні:

Платня робітника	125.00
Видатки канцеларійні	8.58
Разом	397.58

ЗІСТАВЛЕННЄ:

Готівка з кінцем міс. червня остала	20.632.21
Прихід за липень	1.805.95
Разом	22.438.16
Розхід за липень	397.58
Готівка з кінцем міс. липня остае	22.040.58

Зіставлення по фондам:

Фонд посмертний	17.345.85
„ адміністрац	4.694.73
Разом	22.040.58

С. Ядловський, гол. пред.;
В. Левчик, гол. касієр;
Р. Слободян, г. фін. секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДОПИСИ

АЛЛЕНТАВН, ПА.

У темноті гине люд.

Щоби зорґанізувати українську еміґрацію в Америці для помочі Україні, відбувся конґрес і засновано „Обєдананне". Постановлено, що кождий свідомий Українець має платити бодай 25 ц. місячно податку. Ці гроші мають іти і йдуть на допомогу нашій школі у старім краю і жертвам війни, як інвалідам та сиротам. Через наших делеґатів ми перебрали на конґресі обовязок, що не дамо загинути своїй культурі, своїм людям, що пожертвували собою для нашої справи і самій справі нашої державности.

Наша громода в Аллентавн стояла колись у перших рядах нашої еміґрації. Коли на чергу прийшла справа „Обєднання", завязано і в нас комітет, щоби й собі зробити свою частку роботи. Щоби-ж це діло випало ще лучше, ми скликали віче на 13-ого мая, на котрому реферував з рамени „Обєднання" Др. В. Галан. Уоли прийшлося отворити віче, настали труднощі. Священик звинявся, що через занятте у парохії не може прийти на збори, а голова комітету оправдував себе несмілостю до публичного виступу. На просьбу секретарь комітету дався упросити д. Г. Пипюк, який отворив віче і представив зібраним Дра В. Галана а заразом перевів вибір президії. Вибрано д. Д. Мороза головою віча, а писарями дд. М. Романчука і І. Димевського.

У двогодинній промові Др. В. Галан переповів усі злидні, які пережив наш нарід від самого почасту війни аж до тепер і вказав на святий обовязок Українців в Америці допомочи своїй рідній землі у прикрий час. Зворушений нарід так і глотав слова шан. бесідника, наче уявляючи перед собою усі ті страховища, які пережив і переживає наш народ.

І ціле віче булоб вийшло як найгарніще, якби не виступ одного скакуна-ревуна, який вирвався зі своїм кумедним поведенням, наче біснуватий. Але шкода витрачувати слів над невмістним поступком невідвічального чоловіка.

По вічу не пішла народня робота, якби треба було сподіватись. Бо і до нині є чимало таких, що жалують марного кводра на допомогу рідній справі. Воно аж гидко стає на серці, коли чуєш, як деякі, фляшці самогонки ревуть „душу-тіло ми положим за нашу свободу", а коли придеться не душу, не тіло положити, але бодай дрібну жертву грошеву за ту свободу, то їх до того нема. Неоден виправляється, що не має відки, але це неправда. Кводра на місяць може дати навіть жебрак із своєї жебранини. Другий шукає другої вимівки і каже, що вні вже дав кілька разів і нічого із того не вийшло. Така балачка то тільки замалювання очий собі і другим. Бо нам треба дати не раз, не два і не двайцять разів, але давати, поки наш народ потрібує нашої помочі. Усі народи, що дійшли до волі, мусіли боротися за ню нераз сотками літ. Длятогож тільки ми маємо сподіватись, що зараз перша чи друга спроба приведе нас до нашої цілм?!

Ще й до того теперішні складки ідуть на таке, що певне принесе користь нашій народній справі. Жертви, які збирає „Обєднанне", ідуть на просвіту, на студентів і школи через це скріпити національну сиротами і каліками через вій свідомість, а також ідуть на епомогу сиріт і калік, які стали ну за свободу для нашого народу.

Зрозуміймож, що пустими перехвалками, і дитячим відгрожуванием не позбудемося ворогів. Тільки вибрала борба отворити Україні ворота із тюрми на свободу. Для тої боротьби ми мусимо дати гроші, так, як давали Айрищі, Чехи, Поляки і другі американські еміґранти — для своїх цілий. Хто не дає і насміхаеться із тих, що дають народний податок, такому дорога у те тепленьке місточко, де Юда й його побратими найшли свою вітчину. —

Іван Дишеський.

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

В справі Народного Дому і Рідної Школи в Рогатині.

На поклик товариств Рідна Школа і Український Народний Дім в Рогатині заснувався сеї весни Комітет Допомоги Рогатинському Повітови в Рачестер. Без широкої аґітації комітет зібрав до тепер 455 долярів, а саме 270 долярів для Української Ґімназії і для народних шкіл в Рогатинщині, та 185 долярів для кооперативного Народного Дому.

Сей комітет, що складається з представників двайцяти і двох сіл Рогатинщини, звертаються отсим до всіх українських громадян, які живуть в Америці і Канаді, і просить пристати до спільної праці, щоби вдержати українську школу в рідній селі та помогти поставити селянський кооперативний рух на твердій основі.

Браття і Сестри Рогатинці. Українська Ґімназія в Рогатині се діло сільських рух. Хто з Вас не памятає як ми тішилися тою школою. Ся ґімназія перебула тяжке лихоліття і тепер находиться у великій потребі. Чи малиби ми, що помогли збудувати її, відмовити помочі творови власних рук.

До тепер тільки в двох містах в Америці є комітети допмоги рогатинському повітови, Нюарку і Рачестер. Треба орґанізувати такі комітети всюди де тільки живуть великими або малими громадами українські робітники з рогатинської землі. Переписку в справі ґімназії і инших шкіл можна вести прямо із секретарем Рідної Школи в Рогатині, учителем Михайлом Керницьким. На його адрес. до ґімназії можна також посилати жертво і збірки.

Але кромі справи Рідної Школи треба також звернути увагу на Народний Дім в Рогатині. Власне одержали ми вістку, що вже задатковано землю під його будову. Український Народний Дім буде стояти в розі ринку міста, недалеко ґімназії. Він буде носити імя Тараса Шевченка. Сей дім повинен стати осередком просвітної та економічної орґанізації наших батьків і братві. Вже тепер товариство Народний Дім достарчає товару многим крамницям в Рогатинщині. Поможім злучити всі села нашого повіта у велику кооперативу орґанізацію. Жертви на ту ціль можна посилати на адрес доктора Семена в Рогатині, зазначуючи, що вони призначені на будову дому. Небавом буде оголошений в сій справі окремий поклик з Рогатина, а тимчасом нам комітет радо послужить інформаціями, по які можна писати на адрес секретаря комітету, 102 Джойнер Стріт, Рачестер, Ню Йорк. 102 Joiner St., Rochester, N. Y.

Комітет Допомоги Рогатинському Повітови

Мартин Мазурик, з Бабухова; Іван Теребушка, з Бабинець; Іван Хороший, з Букачовиць; Микола Синдуль, з Бурштина; Андрій Хованець, з Бубштина; Стефан Пришляк, з Вербиловець; Юрко Бесий, з Вербиловець; Василь Федьків, з Дібринова; Іван Романів, з Дібринова; Михайло Юрків, з Дібринова! Гринько Боднар, з Залanова; Микола Плекан, з Жевчова; Микола Романський, з Жовчова; Дмитро Мацьковський, з Липиці Г.; Петро Петрів, з Липиці Горішної; Яцко Когут, з Чагрова; Іван Тіцький, з Уїзда; Никола Мандич, з Данильча; Дмитро Братусь, з Конюшок; Дмитро Татига, з Конюшок; Василь Гранковський, з Клищівної; Сенько Новак, з Лучівець; Сенько Ходяк, з Лучинець; Яким Пригода, з Липиці Долішної; Володимир Гурянський, з Липиці Д.; Олекса Яськів, з Настащина; М. Гримарчук, з Настащина; Микола Кубарич, з Обелнич; Микола Магомет, з Обілнич; Михайло Гуняк, з Піцвина; Іван Пастущин, з Пукова; Василь Кек, з Пукова; Микола Васьків, з Пукова; Василь Ковтун, з Путятинець; Сенько Кучмій, з Путятинець.

Екзекутивний Комітет

Олекса Луців, з Липиці Горішної голова. Василь Луцишин, з Путятинець секретар. Гринько Чорний, з Настащина, касієр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".